

Reisverslag septemberreis 2013

“Als een herder zal Hij Zijn kudde weiden; Hij zal de lammetjes in Zijn armen bijeenbrengen en in Zijn schoot dragen; de zogenden zal Hij zachtjes leiden.” (Jesaja 40:11)

Indrukwekkend

In dit reisverslag kunnen jullie lezen hoe een team van Stichting Roechama de laatste week van september indrukwekkende ontmoetingen had, zoals met een stervende Joodse vrouw, die we de blijde boodschap mochten brengen en met een man zonder benen, Stefan Rot,

die uitzag naar het gebed. De Heere leidde ons naar mensen, gaf ons ideeën en ook vrijmoedigheid. Jullie lezen over het bezoek aan een man die altijd op bed ligt en bijna nooit bezoek krijgt en vertroost werd door het zingen.

Bij een heel arm, behoeftige familie Moskovich op drie en een half uur rijden van Uzgorod gingen we op bezoek, waar we veel mochten uitdelen. Van alle andere bezoeken bij mensen met ernstige problemen, doen we ook verslag; zoals van het bezoek bij Isabella. Het flatje van haar gezinnetje is door water beschadigd en zonder stroom en gas, doordat het dak van de bovenverdieping direct boven hun flatje, door brand verwoest is.

Overall waren open armen en harten om te ontvangen wat we deelden; goede bruikbare spullen, een tas met cadeautjes en altijd een ‘passend’ boek. Maar ook was er bijna overal ruimte om te delen uit het Woord en te bemoedigen door middel van het spelen van muziek op een gitaar en het zingen van liederen en het gebed. Elk bezoek was indrukwekkend. Ook lezen jullie het verslag van twee vrolijke samenkomsten met Joodse mensen; één tijdens het Loofhuttenfeest, en één samenkomst aan het begin van de sabbat. Samenkomsten waar Gods

plan, Zijn grootheid en liefde en Jesjoea Zelf centraal stonden.

Heer, wat een voorrecht

Ook deze keer waren er nieuwe mensen in het team. Lennart Vlot,

die in 2011 met een andere organisatie al eens in Beregovo geweest was en Liza Verwoerd gingen voor het eerst mee. Christian was al twee keer eerder met Roechama in Oekraïne geweest en Hans Breeman ging voor de 12^e keer mee. Ook Wim en Ria waren weer van de partij. We vertrokken met het lied “Heer wat een voorrecht, om in liefde te gaan.”

Na een dag reizen, en 1500 kilometer van huis verwijderd, maakten we een tussenstop in Hongarije, Orgovani. Charles, de pastor voor de zigeuners in die

plaats, was gelukkig al weer zover hersteld van de hersenverlamming, dat hij ons weer kon ontvangen. Zijn zoon Donut en zijn gezinnetje zijn in het pand komen wonen. Zij nemen hem veel werk uit handen. We konden deze bediening zegenen met heel veel kleding, beddengoed, dekens en spullen, zoals vitaminen en papier. Daarna konden we overnachten bij Charles, boven het kerkgebouwtje.

De grensovergang kostte ons de volgende dag rond de middag ruim anderhalf uur. Het was erg druk met grote bestelbusjes van Oekraïners, die ladingen tweedehands goederen het land binnenbrengen. Op een gegeven moment brak er een licht paniek uit, toen er een inspecteur verscheen, die vond dat er veel vlotter gewerkt moest worden.

Onze busjes kregen nog alleen een vluchtige blik toegeworpen en het fel begeerde tweede (lading)stempeltje werd al gegeven. Prijs de Heer, we waren het land weer binnen met onze ‘bagage’.

“Ik wil ook mee”

Na ons gesetteld te hebben in het christelijk hotel Nehemia, gingen we langs het gebouw van Chesed om een planning te maken voor de bezoeken in de verschillende plaatsen. Yura de onderdirecteur nam de ‘honneurs’ waar, omdat Michaël Galin naar de Verenigde Staten was.

We kregen een aantal adressen, zodat we zelfstandig een paar bezoeken zouden kunnen doen; o.a. ook naar Isabella, wiens flatje zo beschadigd was.

Hierna gingen we met Nadya van de Messiaanse Stichting Zhyttya naar Anatoli en Inna. Zij leven samen in een klein achterkamertje van een groot huis, zonder gas, en stromend water. Voor hen hadden we een prachtig bed van 1.60m breed, bij Opnieuw & Co kunnen

aanschaffen; een breder bed past niet in hun kamer, dan kan de kast niet meer open.

Wat waren ze dankbaar voor het bed: zichtbaar en hoorbaar. Er stond een tafel vol met gerechten op ons te wachten. Anatoli, die goed hersteld is van een operatie, en een zijuitgang heeft, was erg opgeruimd. Hij vertelde over zijn werk vroeger als 'instructeur' houtbewerking. Vol trots toonde hij ons een geheel uitgesneden fotolijst aan de wand vol versieringen van o.a. afbeeldingen van dieren. Hij maakte die rond zijn huwelijk; in oktober hopen ze 55 jaar getrouwd te zijn.

We brachten onze dank aan de Heere met het lied "Hodoe l'Adonai" en we zongen nog een paar liederen. We zouden Ina weer ontmoeten op de slotdag Loofhuttenfeest woensdag aan het eind van de middag. Tot onze verrassing zei Anatoli opeens: "Ik wil ook mee."

Wat het geven van een bed al niet bewerken kan! We spraken af dat zij beiden met ons busje zouden worden gehaald. Ze gingen mee tot aan de straat om ons uit te zwaaien.

Het huis gereinigd

's Avonds wachtten Mirotsja, Vadiem en Gobica al op ons; ook weer met een maaltijd. Wij keken erg uit naar de ontmoeting. Al anderhalve maand woonden ze nu in de nieuwe flat, die door mensen uit de Messiaanse Gemeente in Nieuw-Lekkerland bij elkaar was gespaard. Een blij gezin verwelkomde ons in hun nieuwe woning zo heerlijk op de begane grond. Vadiem was gelukkig twee weken geleden uit Moskou teruggekeerd met wat geld dat hij daar verdiend had. Hij bracht hun dank over voor de prachtige flat.

Gobica keek ons ook zo stralend aan. Vol trots toonde Gobica haar kamer met prachtig behang en een mooie hoge kast en haar 'kinderen' (poppen) De nieuwe pop, die we meebrachten viel goed in de smaak net als het cadeautje dat haar sponsorfamilie voor haar had meegegeven.

Heel de flat had een verfbeurt gehad, ook omdat de vorige eigenaar bijgelovig was en er op vier plaatsen grote swastika kruisen op de wanden waren getekend. Ook lagen er overal muntjes onder de plinten en deurposten. Dat was ook de reden dat Vadiem en Mirotsja graag wilden dat we voor het huis zouden bidden. Dat hebben we gedaan. We hebben de Heere gedankt voor het wonder van de flat en Hem gevraagd het hele huis en elke kamer te reinigen. Dat Hij alleen zal wonen in deze plaats: "Ik en mijn huis wij zullen de Heere dienen."

Gobica had, zoals ze zo mooi kan, nog een aantal schitterende borduurwerkjes gemaakt, die zijn bedoeld voor de liefhebbers in de gemeente.

Zijn gebed verhoord

Aan het eind van de week kregen we negen grote wekpotten mee met compote voor de hele gemeente als dank.

Wat ook heel bijzonder was, bleek aan het eind van de week. Ria een had een pakketje afgegeven bij Mirotsja voor een Joodse vrouw in Chmelnitsky.

Mirotsja zou dat voor haar op de post doen. Deze keer deed Vadiem het op

de post. Nu moet je weten dat Vadiem geen werk kan vinden in Uzgorod. Toen hij het pakketje afgaf, zag hij een advertentie opgeprikt. Hij vertelde dat hij thuis gelijk gebeld had en voor maandag een afspraak had weten te maken. Wij vroegen naar mogelijkheden voor werk. "Denk je dat het werk is met een auto?", zo vroegen wij hem. "Nee, ik kan wel rijden, maar ik heb geen rijbewijs." Toen bleek dat er meer mogelijkheden zouden zijn voor hem, wanneer Vadiem zijn rijbewijs zou hebben.

Later bleek dat iemand hem aangeboden heeft zijn rijbewijs te betalen. Mirotsja schreef ons daarover in een sms namens Vadiem: "We zijn zo heel, heel erg dankbaar. Vadiem heeft hier altijd heel erg voor gebeden en God heeft zijn gebed verhoord."

Pakketje

Dinsdag hadden we een lange dag voor de boeg; we zouden zowel Beregovo als Vinogradova aandoen. Eerst reden we in ruim een uur naar Beregovo. Daar haalde Ernst, de vrijwilliger voor Chesed in deze plaats, ons op. We bezochten de weduwe Anna Weishaus en haar 20-jarige zoon Joera. Ernst haalde haar even van haar werk aan de overkant bij het tankstation, waar ze vijf dagen per week werkt als schoonmaakster. We hadden een pakketje van haar sponsor bij ons. Daarnaast gaven we haar het pakketje dat we samenstelden voor het Loofhuttenfeest; een stuk kaas, een pak stroopwafels, twee (waxine) lichtjes met houder, shampoo, een prachtige (plastic) bloem en een

zakje tulpenbollen met een Bijbeltekst. En dat allemaal in een tasje gemaakt door vrouwen uit de gemeente. Anna was zo blij met het bezoek.

Voor Vasil Lieberman gaven we een pakket en geld van de sponsor aan Ernst. Vasil was aan het werk op de autofabriek en hij kreeg geen vrij.

Ik kom nergens

Van het echtpaar Rosenberg was nu alleen de man thuis, Karl. Zijn vrouw, Veronica, is aan het werk. Hoewel ze al jaren met pensioen is, kon zij gelukkig (voor het geld!) blijven werken: *“Ze werkt twee dagen en is dan twee dagen thuis.”* zei Karl. Hij kan al lange tijd niet meer werken vanwege gezondheidsproblemen; Karl heeft reuma en evenwichtsstoornissen (zie reisverslag febr. 2013) *“Al twee, drie jaar kom ik nergens. Alleen één keer per week ga ik naar de synagoge, daar doe ik wel een uur over om er te komen.”* Ernst vulde aan dat hij dan loopt met behulp van een fiets.

We vroegen nog naar het werk dat hij vroeger deed. Karl werkte in een naaifabriek: *“Ik heb daar 40 jaar gewerkt tot mijn pensioen.”* (mannen gaan in Oekraïne met 60 jaar met pensioen, vrouwen met 55 jaar, Karl is nu 68 en Veronika 65jaar)

We hadden met Karl te doen. We lazen voor hem psalm 27:1 en 13 en 14, dat de Heere zijn licht en kracht mag zijn. Ook zongen we onder leiding van Christian op de gitaar

“Ose sjalom”. Karl klapte het tweede deel mee. We legden uit wat vrede inhoudt. Daarna konden we hem vertellen dat dit leven ‘slechts’ voorbereiding is op het Koninkrijk van God, onder de Vredevorst, zonder pijn, gebrek, moeite en handicaps. *“Wij geloven dat deze Messias al gekomen is en dat Hij terug zal komen.”*

We gaven hem o.a. speciaal het boekje *Velik Bog Nas*, ‘Onze God is groot’ en legden uit hoe belangrijk het is om Hem te kennen.

Karl luisterde hongerig en wenste ons toe: *“Geve God jullie gezondheid en dat we elkaar weer mogen ontmoeten.”*

Wel zeven synagogen

Lennart was in 2011 in Beregovo geweest was, en we vroegen Ernst of hij iets wist van de mensen waar Lennart toen geweest was. Ernst kende deze mensen. Hij bracht ons met de gelovige Peter Gabor in

aanraking. Ernst bleek hem al te kennen vanaf de schoolbanken. Peter heeft een liefdadigheidshuis laten bouwen waar verlaten vrouwen met kinderen een onderkomen vinden. Peter bleek ook Joods bloed te hebben. We gaven hem het boek van Damkani ‘Waarom ik?’ voor hemzelf en de Schuilplaats voor een vrouw in nood waar hij over vertelde.

Met Ernst bezochten we de enige overgebleven synagoge in Beregovo.

“Vóór de oorlog waren er wel zeven,” zo zei hij. (In het boek ‘De Lange Reis’, wordt verteld hoe de gelovige Joodse Rosa Warmer weggevoerd wordt via het station in Beregovo samen met 100-den Joodse mensen).

De synagoge wordt helemaal opgeknapt, met geld door giften ontvangen. Ria schreef een wens in het Russisch in het gastenboek.

Het is zo zwaar

We namen afscheid van Ernst en vervolgden onze weg naar Vinogradova. We werden daar ontvangen door een diep bedroefde en getroffen Galina. Ria was de eerste die zij in de armen sloot en direct begon ze het trieste nieuws te vertellen dat Katja Jatkovich op sterven lag. Deze vrouw en haar familie wordt gesponsord door

Roehama. Tijdens ons vorige bezoek in februari lag zij in het ziekenhuis in Uzgorod voor een chemokuur vanwege borstkanker. Galina vertelde: *“Vorige week maandag werd Katja naar het ziekenhuis gebracht, ze dachten aan een insult, maar na onderzoek bleek dat zij overal uitzaaiingen heeft. Ze hebben haar naar huis gestuurd om te sterven. Haar man wist nog niet eens hoe zij er aan toe was. Ze is al buiten bewustzijn geraakt, o het is zo zwaar.”* We begrepen Galina. Haar moeder is ruim een jaar geleden overleden, een andere kennis ligt ook op sterven en Katja staat zo dichtbij haar: *“Ik ken Katja al heel mijn leven, we zijn samen opgegroeid.”* We besloten ook bij Katja en haar familie langs te gaan.

Onder het eten, dat Galina toch klaargemaakt had voor ons, vertelde ze ook goed nieuws: *“Op 9 juli is bij onze dochter in Jeruzalem een dochtertje geboren. Ik ben de 16^e juli voor een maand bij haar geweest in Israël.”*

We kregen door Galina een stuk van de ‘wijngaard’ toegewezen waar we alle druiven van moesten plukken. *“Ik heb dit jaar besloten alle druiven weg te geven!”* zei ze. Hoewel we niet veel tijd hadden, hebben we dit toch gedaan. We plukten vier dozen vol.

Afscheid nemen

Het was wel een half uur rijden naar de familie Jatkovich. We troffen een diepbedroefde dochter (ook Katja) met twee van haar kinderen aan. Galina besloot om niet mee naar binnen te gaan. *“Dan kunnen ze mij morgen ook wegbrengen. Ik kan het niet aan.”* Dus gingen Wim en Ria, gevolgd door de anderen, alleen naar binnen. Katja lag op een divan. We zagen direct dat ze er slecht aan toe was.

Katja met haar man en kleinzoon okt. 2011 Maar gelukkig was ze bij kennis. We groetten haar. Ze herkende ons wel,

maar kon niets zeggen, ze vroeg aan haar dochter om haar wat te drinken te geven. Die gaf haar een paar lepeltjes melk. Ria sprak in het Russisch troostende woorden. Wim sprak ook en Ria vertaalde.

Eenvoudig werd haar over Jesjoea, over Zijn offer, en de vrede door het geloof verteld. Ze was ontroerd.

Daarbij las Ria Johannes 11:23 en 24, waar Jesjoea zegt: *“Ik ben de Opstanding en het leven. Wie in Mij gelooft heeft eeuwig leven.”* We vertelden haar dat het bloed van Jesjoea tot vergeving van al haar zonden gegeven is. Ze knikte op de vraag of ze geloofde dat Hij de Zoon van God is en dat Hij ook voor haar zonden gestorven is. Praten ging niet meer. De anderen van het team ondersteunden dit gesprek met gebed. We baden God hardop in het Russisch om genade voor haar en om vrede. Ook om troost voor haar dochter en de kinderen die er ook bij stonden, om hen bij het afscheid nemen toch te helpen. We namen zelf ook afscheid, in het besef haar hier op aarde niet meer levend terug te zien.

Het trof ons allemaal heel diep. Zo'n jonge vrouw nog, net 60 jaar geworden, zo onmisbaar voor haar dochter, temeer omdat drie van de vier kleinkinderen een verstandelijke beperking hebben en haar man, die niet aanwezig was, reuma heeft en een huidziekte.

Achteraf blijkt dat tijdens het schrijven van dit stukje Katja al niet meer leefde. Afgelopen zondag, 29 september, is zij overleden en maandag 30 september al begraven. Galina vertelde aan Ria door de telefoon dat zij zelf donderdag nog afscheid van haar heeft kunnen nemen.

Er komt nooit iemand

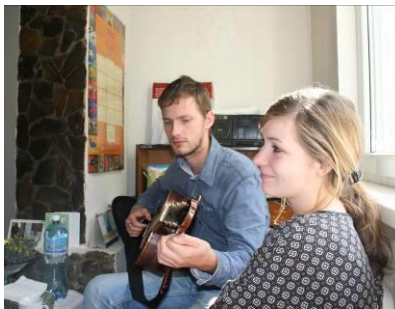
Het volgende bezoek was ook heel ontroerend, bij opa Blauw in Vilok. Hij woont op het platteland samen met zijn vrouw, dochter en schoonzoon, die op het land aan het werk was met een combine, en twee kinderen. Opa Blauw heeft drie jaar

geleden een herseninfarct gehad en

is halfzijdig verlamd. Zijn vrouw Andrea kent alleen maar Hongaars, dus de communicatie met haar verliep van het Hongaars, via Galina in het Russisch naar het Nederlands. Opa Blauw kent gelukkig wel Russisch, maar was door zijn handicap moeilijk te verstaan. Wel merkten we dat hij het bezoek heel fijn vond. Zijn vrouw zei: *“Hij is heel gelukkig met visite, er komt nooit iemand, iedereen heeft het druk.”* Hij kreeg van de sponsor een voedsel pakket en ook gaven we hem het ‘feestasje’.

Ontroerd werd hij toen we gingen zingen, als eerste *“Stel uw vertrouwen op de Heer uw God”*, nadat Ria het vertaald had, daarna

“Ose sjalom”, en *“Hoe groot zijt Gij”* waarvan Ria het refrein in het Russisch kon zingen. Opa Blauw keek glimmend met ontroerde ogen van de één naar de ander. Tenslotte lazen en zongen we Psalm 23 in zijn geheel.

Wie heeft jullie geleerd?

We reden de weg terug naar Galina's huis en laadden de spullen uit die Galina voor haar cliënten allemaal goed kan gebruiken en laadden de vier dozen met druiven in.

We zongen voor haar *“For health en strength”* wat haar de reactie ontlokte: *“Wie heeft jullie geleerd zo mooi te zingen?”* We wensten haar Gods kracht toe en dat zij de moeilijkheden ook aan Hem zal overgeven.

Het was ondertussen al helemaal donker geworden; we hadden nog twee uur rijden voor de boeg. Onderweg regende het, wat het rijden niet gemakkelijker maakte. Onder Gods bescherming kwamen we veilig in het hotel in Uzgorod aan, vol indrukken.

Beter na gebed

Woensdag zouden we aan het eind van de dag de slotdag van het Loofhuttenfeest vieren met de Messiaanse stichting Zhyttia. Voor

die tijd deden we nog drie visites. Het eerste bezoek was bij Stefan Rot, de bioloog zonder benen en zijn lieve vrouw Doesja. Ze hadden elke dag al gebeld naar Chesed of ze wisten wanneer we zouden komen: *“Na het gebed dat ze doen gaat het altijd beter met Stefan!”*, zo motiveerden ze hun verlangen naar ons. Hans had een emmertje vol vetbollen meegebracht, die buiten voor het raam gehangen konden worden, zodat de vogeltjes zichtbaar

voor Stefan daarvan zouden kunnen eten. We bleven wel een uur. We bespraken o.a. de mogelijkheid om naar Israël te gaan; *“Vroeger wilde ik, maar Doesja niet, nu wil ik wel, maar ik kan niet meer gaan.”*

Over zijn universiteitstudie Biologie vertelde Stefan; *“In de Sovjettijd was er censuur, ze namen Joden niet aan op de Medische Faculteit en ook niet voor een biologiestudie. Ik werd wel aangenomen, dat was een wonder. Van de 200 studenten waren er maar twee Joods. De KGB wist dat de Joden heel slim zijn en daarom...niet in het openbaar, maar het was wel de praktijk”*

We sloten het bezoek af met het lezen van Jesaja 40:1 en 2 en 10 en 11. en legden het uit. *“De zonden zijn verzoend. Jesjoea is de Herder die Zijn kudde weidt en de lammetjes in Zijn armen bijeenbrengt.”* We sloten zoals gewoonlijk af met gebed; ook om duidelijkheid voor Stefan w.b. het Aliyah maken naar Israël.

Het dak verbrand

We gingen op weg naar Isabella. Onder het dak was een grote brand uitgebroken. De volgende morgen

vond de brandweer het verkoelde lichaam van een man: Waarschijnlijk een zwerver, die daar geleeft had en de brand veroorzaakt had.

Twee mannen droegen hout naar boven, toen we aankwamen. Er wordt gewerkt aan het dak om het dicht te krijgen. De twee mannen die er deze dag mee begonnen, zeiden dat dit werk in vijf dagen klaar zou zijn. Nu ligt er over de hele lengte, zo'n tien meter, blauw zeil te wapperen. Het had flink gelekt in het kleine kamertje van het gezinnetje van Isabella. Het plafond en de muur zaten vol vlekken, terwijl het juist allemaal zo mooi gesausd was.

Ook erg was dat er geen electriciteit is en alle kabels waarschijnlijk vervangen moeten worden. Jammer ook dat het gas nog niet aangesloten mocht worden. Isabella was zichtbaar ontdaan. Waar zijn de kinderen vroegen we. *“De kinderen zijn op het dorp bij oma, maar de oudste kan niet naar school.”* We gaven een pakketje en

geld dat de sponsor van hen had meegegeven. Met Isabella ging we via een trap het dak op. Onvoorstelbaar zoals de brand het hele dak had verwoest. De verkoelde balken vormden nog wel het geraamte, maar zij moeten zeker vervangen worden. We beloofden Isabella financiële hulp om de woning te herstellen.

Korstje brood

Vanya van Stichting Zhyttia wachtte al op ons om naar een nieuw adres te gaan. Mila Rosenblijet is een oude weduwwrouw van 83 jaar, die al enige tijd door mensen van Zhyttia wordt bezocht. Mila ontving ons hartelijk en vertelde honderduit. Toen we vroegen hoe ze de oorlog overleefd had, kwam er een lang verhaal; *“Toen de oorlog uitbrak was ik 10 jaar. We woonden in de omgeving van Odessa. Alle Joden moesten worden gedood. We zochten eten in de vuilnis. Als ik een korstje brood vond, waste ik het en slikte het niet door, maar bleef erop kauwen.*

Ik ben in een christelijk gezin opgenomen. De politie kwam en heeft mijn ouders en de hele familie opgehaald, ik heb ze nooit meer gezien. De mensen die mij opgenomen hadden, waren heel goede en moedige mensen, ze hielden echt van mij.” Over de Duitsers die meededen met het vermoorden van Joden is ze heel duidelijk: *“Ik zie Duitsers, die zo deden niet als mensen.”*

Verder vertelde zij over haar studie in Charkov en hoe ze haar man had ontmoet, die haar naar Uzgorod bracht: *“Mijn man is 26 jaar geleden overleden. Hij was nooit ziek, hij moest toen een operatie ondergaan en kreeg een narcose. Daaruit is hij nooit meer wakker geworden.”* Mila roemde Vanya, die steeds spullen brengt, haar bloeddruk opneemt en haar een bril heeft gebracht. *“Lena Singer, de dochter van mijn vriendin, brengt mij elke zaterdag eten.”*

Ik heb alles begrepen

We gaven Mila de tas met spullen met de kaas en ook de bloem. *“Ik zal ernaar kijken en denken dat jullie mij bezocht hebben,”* zei ze. We gaven ook het boek *“De Schuilplaats”* van Corrie ten Boom en legden kort de inhoud uit. *“Ik geloof heel erg in God. Ik kan niet zo*

lang lezen, maar ik zal het zeker doen.” was haar reactie. Vanya voegde er aan toe: *“Als het moeilijk is, zal ik een stukje voorlezen.”*

We lazen Jeremia 31: 31 en 32 en vertelden over het Nieuwe Verbond en legden uit wat Jeremia in deze verzen schreef. Mila reageerde verrassend: *“Ik weet dat God Israël gestraft heeft, omdat ze de geboden verwoest heeft. Ik weet dat Jezus Christus gekruisigd is, dat dit het plan van God is. Ik heb alles begrepen.”*

Na nog voor haar gebeden te hebben, namen we afscheid van deze gewonde lieve vrouw. Ze ontdekte

opeens Liza, die ze op afstand blijkbaar niet goed gezien had. Ze

raakte helemaal enthousiast; *“Wat een knap lief meisje ben jij,”* riep ze uit.

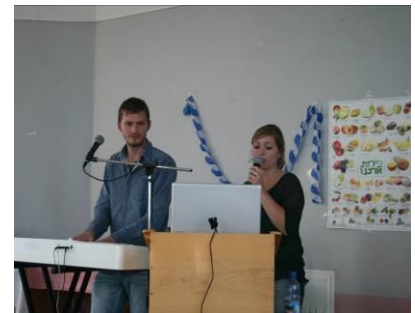
Het slotfeest

Het was hoog tijd om ons op het feest voor te bereiden. Om 16.00 was de zaal bij Nehemia aardig gevuld. Zo'n 40 a 50 mensen waren op de uitnodiging ingegaan om de slotdag van het Loofhuttenfeest te vieren. We zagen verschillende mensen, die we wel kenden via de

Joodse organisatie Chesed, die ook aanwezig waren. Ook Mirojsja en Gobica waren aanwezig.

Eerst zong Vika een paar liederen in het Russisch. Daarna zongen

Christian en Liza. Zij zongen een aantal Nederlandse liederen, die door Ria vertaald werden. Wim gaf vervolgens gedurende 15 minuten een uitleg van de inhoud van alle feesten; Hoe Gods heilshandelen zichtbaar is in de feesten en hoe de voorjaarsfeesten door Jesjoea tot volheid zijn gebracht. Dat Hij verzoening heeft aangebracht en we daarom ook het Loofhuttenfeest zo met blijdschap kunnen vieren. We zien uit naar Jesjoea's terugkomst.

Na nog weer een aantal liederen legde Wim de betekenis van het slotfeest uit met een heenwijzing

naar de toekomst. Daarna werden er nog vrolijke liederen gespeeld en gezongen, waarop gedanst werd. Het was een heel vrolijk feest. Ook Gobica deed van harte mee met het dansen.

Er werd nog wat lekkers gegeten en gedronken en wij hadden voor alle mensen een zelfgemaakte tas gevuld met kadootjes. Die werden nog uitgereikt voordat ze weer naar

huis gingen. Vasil en Maria Fried brachten we thuis. Zij wonen op 40 minuten afstand rijden en we hadden voor hun dochter een damesfiets uit te laden. We zagen terug op een fijn feest met rijke inhoud.

Gezin Moskovich

Voor donderdag was een verre reis gepland. De twee gezinnen Moskovich in Solotvina zouden bezocht worden, omdat hun beide sponsors, Christian en Liza, er zelf bij waren deze keer. Om negen uur vertrokken we. Om half één kwamen we pas aan. Wims hoofdpijn ging onderweg over in een migraineaanval en hij bleef daarom

op de achterbank liggen, terwijl de rest het oude, verwaarloosde huis binnenging. De binnenplaats lag vol rommel en er liepen een paar ganzen.

Het gezin Moskovich bestaat uit vader Vasja en moeder Lena. Ze hebben drie kinderen waarvan een dochter getrouwd is en op zichzelf woont. De andere zoon en dochter Julia wonen thuis. Julia van 19 jaar heeft ook al twee kinderen: zontje

Valentin van vier jaar en dochter Livia van twee jaar. Zij worden apart gesponsord. Moeder Lena vertelde dat ze vroeger nog in de mijnen had gewerkt en dat Julia daar ook wel naar toe ging als meisje van 15: *“Daar is een badruimte, en met allemaal mannen, dan weet je het wel.”* Julia is ook nog even getrouwd geweest, maar haar man is bij haar weggegaan en anderhalf jaar geleden overleden. Julia zag er uit als een beschadigde jonge vrouw.

Vasja, die aan het werk was, verdient \$140 per maand, waar ze natuurlijk niet van rond kunnen komen. Hans en Lennart doken in de busjes en haalden er voor dit gezin jassen, handdoeken, zeep, kinderdames- en herenkleding en speelgoed uit.

Natuurlijk lieten we ook een paar boeken achter. Dit gezin willen we zeker extra aandacht gaan geven.

Weduwe Vera Kats

Op de terugweg kwamen we om half vier pas aan bij Vera Kats en haar zoon Valodja in Chust. Moshe Kats is een half jaar geleden overleden, jarenlang betaalden we medicijnen tegen de prostaatkanker. De laatste keer dat we hem ontmoetten was hij al niet zo

veerkrachtig meer. Vera is nu dus weduwe: *“Op 4 oktober zouden we 59 jaar samen zijn geweest,”* zei Vera met verdriet in haar stem. De ontvangst was allerhartelijkst, zoals we van Vera gewend zijn. Er werd zelfgemaakte brood en wijn en een soort van oliebolletjes, gevuld met jam,

geserveerd. Ze eten alleen van de opbrengst uit eigen tuin; *“In de Karpaten leven de mensen heel zuinig.”* Vera gaf een demonstratie hoe je kool kunt bereiden in een wekpot. We zongen ook hier een paar liederen, baden tot God en Valodja, die de plaats van zijn vader heeft overgenomen, als hoofd van de synagoge, kreeg het boek *“Waarom ik?”*

Ik kan geen dokter meer zien

Met Valodja in het busje erbij gingen we al hobbelen over een verschrikkelijke weg in dezelfde plaats Chust naar Michail Kurutz.

De sponsor van hem had twee dozen met voedsel meegegeven.

We herkenden hem direct van de foto, die we van hem hadden. Michail is nog niet oud, nog maar 61, maar hij is aan één oog helemaal blind en kan zijn werk als vrachtwagenchauffeur niet meer doen. Hij vertelde: *“Mijn linkeroog ging zeer doen, ik had hoge bloeddruk. Ze hebben mijn oog gedruppeld en een spuit gegeven. Na drie dagen zag ik helemaal niets meer. Ik ging naar de dokter terwijl ik alles nog zag. Daarna ben ik naar een oogkliniek geweest voor vier maanden in Odessa. Daar wilden ze mijn oog eruit halen, maar dat stond*

ik niet toe. Ik kan geen dokter meer zien”

Natalia

Dochter Natalia woont sinds enige tijd ook bij haar vader en moeder in. Natalja is 29 jaar en ze heeft twee kinderen: Alina van 11 jaar en Artjom van 4 jaar. In 2009 werd er borstkanker bij haar geconstateerd. Ze onderging een operatie, en een chemokuur, maar kreeg uitzaaiingen en moest opnieuw geopereerd worden. Natalia vertelde dat nu alles bij haar is weggehaald. *“Hoe voel je je?”* vroegen we haar. *“Ik ben heel erg afgevallen, ik doe mijn best, de ene keer gaat het beter dan de andere keer.”*

De belangrijkste reden dat ze weer bij haar ouders woont is, dat de man met wie ze leefde haar verlaten heeft, zodra hij hoorde over haar ziekte.

We merkten aan zowel Michail als aan Natalja dat ze heel blij zijn met de hulp die zij beiden krijgen en vooral met het bezoek. Ze waren heel open en toen wij bij het weggaan de ‘feesttas’ en een paar boeken aanboden, werden die gretig aangepakt. Natalja staat erg open om meer te weten over God. Daarom gaven we haar ook nog speciaal het boek; *“Onze God is groot.”*

We kregen nog zelfgemaakte wijn mee en de vraag; *“Kom nog eens terug.”*

Het was de hoogste tijd om naar huis, naar Uzgorod, terug te gaan. We moesten nog twee uur in het donker rijden.

Ik ben zo blij je weer te zien

Vrijdag gingen we naar Moekatsjevo, nadat we bij Zhyttia heel veel spullen hadden gelost. Ira

wachtte ons op de bekende plaats op. Met haar bezochten we Vera Daniljsenko. Toen ze Ria zag, omhelsde ze haar lang: *“Ik ben zo blij jou weer te zien.”* Vera is een erg eenzame vrouw, geboren in 1937 in Vinnitsa. Zij overleefde het ghetto. Twee broers werden meegenomen. Zij heeft ze niet teruggezien. Zelf leefde ze met haar vader en moeder, een zus en één broer lange tijd in de bossen bij de Partizanen: *“Het was verschrikkelijk, ’s nachts hoorden we schoten, de partizanen schoten mensen neer.”* Toen we werden bevrijd en het Rode leger wegtrok, namen ze ook mijn vader mee, hij was toen al ziek. *Hij is nooit teruggekeerd.”* Ook na de oorlog was het leven niet makkelijk: Vera vertelde over het leven na de oorlog: *“Het was toen ook heel zwaar. We moesten alles met onze handen doen. Ik heb in de bossen jarenlang zwaar werk gedaan.”*

Vera woonde tot 1998 samen met haar moeder in een flat in Moekatsjevo. Nu woont ze daar alleen. We dachten altijd dat Vera geen familie had, maar nu bleek dat haar broer nog leeft; Hij woont in een ander deel van Oekraïne in de plaats Bella Tsjerkov. *“Ze hebben één zoon, die woont in Amerika.”* zei Vera. Ze krijgt drie keer per week

thuishulp; Maria doet de boodschappen, maakt het eten klaar, doet de was.

We sloten het aangename bezoek af met het geven van het tasje, het zingen, Bijbellezen en het gebed. Het deed Vera goed, ze bedankte daarvoor speciaal bij het weggaan. Ook de aanwezigheid van jonge mensen betekende veel voor haar. Ze gaf zelfs een kadootje weg.

Dit is voor jullie, jullie leven

Ook Nechama van 96 jaar en haar dochter Roza bezochten we. We zijn daar altijd meer dan welkom. Ook deze keer had Nechama het zo naar haar zin. Ze hield een speech, waarin ze wilde uitdrukken hoe veel ze om ons geeft: *“Jullie hebben zoveel*

kado’s en aandacht gegeven, maar daarom houd ik niet van jullie. Gewoon omdat jullie....ik zit zo te denken...jullie zijn voor mij als heel nabije familieleden. Jullie doen niet alleen maar goed aan mensen. Dit is voor jullie jullie leven.” was Nechama’s conclusie. Nechama vertelde dat ze anderhalve maand geleden gevallen was en met een klap op haar hoofd was neergekomen: *“Alleen mijn verstand is niet weg.”*, grapte ze. Trots vertelde ze over de komst van twee nieuwe achterkleinkinderen. Ze liet de foto’s van hen zien; *“Dit is mijn rijkdom.”* De blijdschap nam nog toe, toen we met elkaar een paar liederen zongen voor haar en haar dochter. Toen lazen we psalm 67 zowel in het Russisch als in het

Hebreeuws, als dankzegging voor alles en ook als zegenbede voor hen beiden; *“God onze God zegent ons.”*

We vertrokken veel te snel naar de zin van Nechama; *“Gaan jullie nu alweer, zo kort, zo kort!”*

Sjabbatsamenkomst

We losten de busjes in het kantoor van Ira, kregen nog wat uitleg over het werk, aten en dronken nog wat en gingen terug naar Uzgorod. We moesten ook voor Chesed in Uzgorod de spullen nog afleveren. Daarna maakten we ons klaar voor de traditionele sabbatviering bij Zhyttia. Om vijf uur begon de samenkomst. Ook Valodja die als leraar een goede Schriftuitleg kan doen was aanwezig. Nadat er een paar liederen gezongen waren en ook Chris en Liza hun bijdrage hadden geleverd, nam Valodja de Parasja door. Hij deed dat heel duidelijk en uitnodigend. Na hem bracht Wim

nog een boodschap uit Openbaring 22, Genesis 1 en Jesaja 40: *“De Heere, de grote Schepper, met Niemand te vergelijken, geeft de vermoeiden kracht.”*

Bruiloftfilm

Na de feestelijke dienst werden de

kaarsen aangestoken, de Heere gezegend voor de wijn en het brood en aten en dronken wij ook van de door de mensen meegebrachte ‘baksels’. Daarna keken we met de hele groep naar de ‘bruiloftfilm’ van

Christian en Liza, die ze een dag voor vertrek binnen hadden gekregen en die ze zelf ook nog niet gezien hadden. Daarom hadden ze hem meegenomen. Het was voor de overwegend oudere mensen zo’n

bemoediging, jonge mensen te zien die al zo jong hun leven met de Heere leven en ook naar hen toekomen. We hebben de hele week gezien dat wanneer jonge mensen hen aandacht geven, dat voor hen onvergetelijk is. Nadat de mensen vertrokken waren, werd de tafel door Nadya gedekt en kregen we nog een uitgebreide heerlijke sabbatmaaltijd voorgeschoteld.

Allemaal waren we onder de indruk van de energie, de liefde, de volharding die we mogen zien bij

vooral de mensen van Stichting Zhyttia. Met nimmer aflatende ijver, geven ze liefde en aandacht aan tientallen Joodse mensen. De liefde van de Messias drijft hen. Niets is hen teveel!

De Heere regeert

Thuisgekomen in het appartement hadden we nog een goede tijd samen. Op sjabbat konden we eindelijk wat uitslapen, op ons gemak ontbijten, wandelen, Bijbelstudie doen en bidden.

Zo tegen twee uur vertrokken we. We gingen langs Zhyttia om nog een paar zakken noten in ontvangst te nemen van Elvira, langs Mirojsja, Vadiem en Gobica om brood, kip en drinken voor onderweg mee te krijgen en ook voor de gemeente negen grote wekpotten vol met compote.

We voelden ons zo onnoemelijk rijk, toen we de grens over waren. Diep getroffen door de leidingen van Heere, Zijn timing, het inzicht wat Hij gaf, de spullen die we hadden kunnen kopen of gekregen hadden, en de door de Heere gegeven vrijmoedigheid, open harten en mogelijkheden de blijde boodschap te delen. Hij regeert.

Alle eer en lof komt ook weer voor deze reis Hem toe, Die te prijzen is tot in eeuwigheid. Geen pen kan beschrijven, hoe Groot, Barmhartig en vol Liefde en Genade Hij is.

het Roechamateam,

Hans, Lennart,
Christian, Liza,
Wim en Ria

